

יומא לח. (משנה) עד לט. (סוף הפרק)

משנה

האנשים הבאים: א. הוזכרו לגנאי
ב. עליהם נאמר "שם רשעים ירקב":

בית גרמו: לא לימדו כיצד עושים את לחם הפנים.

בית אבטינס: לא לימדו כיצד מכינים קטורת.

הוגרס בן לוי: לא לימד את אמנות השיר.

בן קמצר: לא לימדו את מעשה הכתב.

בגמרא מבואר שרק בן קמצר לא מצא צידוק למעשיו. ולכן סעיף ב' ('שם רשעים ירקב') נאמר רק עליו. (ולכן אין לקרוא לילדים 'בן קמצר')

הוא ידע להשמיע קול מיוחד באמצעות אצבעותיו ופיו.

הוא ידע לכתוב ב4 קולמוסין בו זמנית. (ראה מהר"ץ חיות)

הרמז בתורה ל"זכר צדיק לברכה"

כיוון שהוזכר אברהם אמרה התורה: "ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום".

הרמז בתורה ל"שם רשעים ירקב"

כיוון שהוזכרו אנשי סדום אמרה התורה: "ואנשי סדום רעים וחטאים".

בית גרמו ובית אבטינס

• הביאו במקומם אומנין ממצרים, אך הם לא ידעו לעשות כמותן ולכן החזירו אותם למקומן בשכר גבוה יותר.

• הנימוק שלהם היה שמא מישהו ילמד ויעשה כך לעבודה זרה.

• את בית גרמו הזכירו לשבח על כך שמעולם לא נמצאה פת נקיה ביד בניהם (כדי שלא יחשדום שזה מלחם הפנים).

• את בית אבטינס הזכירו לשבח על כך שמעולם לא התבסמו הנשים שלהם בבתיהם (כדי שלא יחשדום שמתבסמות מהקטורת).

מכך שלא הצליחו לדחותם ממקומם אמר בן עזאי שאין לאדם לדאוג שפלוני יקפח את פרנסתו.

זקן מבית אבטינס שראה שביתו מוכחד, מסר את מגילת הסמנין לריב"ג, ר"ע: סופם העיד על כך שטעמם אמיתי ולכן אין לספר בגנותן.

בין צדיקים לרשעים:

• צדיק ע"י מעשיו נזכר לטובה ("זכר צדיק לברכה") -

רשע אף ע"י חבריו נזכר לרעה ("ושם רשעים ירקב").

• צדיק אמיתי (עובדיה) שדר בין 2 רשעים (אחאב ואיזבל) יישאר צדיק - רשע אמיתי (עשו) שדר בין 2 צדיקים (יצחק ורבקה) יישאר רשע.

• מברכתן של צדיקים עולה קללה לרשעים - מקללתן של רשעים עולה ברכה לצדיקים. (ראה רש"י ומהרש"א ח"א)

מעלתם של צדיקים

- אין צדיק נפטר מהעולם עד שנברא צדיק כמותו.
- ראה הקב"ה שצדיקים מועטים ולכן עמד ושתלן בכל דור ודור.
- אפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים.
- כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא.

כיון שבאה לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה ואינו חוטא שוב אינו חוטא.

דרשות נוספות:

- בא לטמא - פותחין לו, בא לטהר - מסייעין אותו.
- עבירה מטממת לבו של אדם.
- כל המשכח דבר מתלמודו גורם גלות לבניו (ר' אבהו: מורידין אותו מגדולתו)
- אדם מקדש עצמו מעט - מקדשין אותו הרבה.
- אדם מקדש עצמו מלמטה - מקדשין אותו מלמעלה.
- אדם מקדש עצמו בעולם הזה - מקדשין אותו לעולם הבא.

אותם עקרנות תקפים גם לגבי אדם שמטמא את עצמו